

ΠΛΗ30

ΕΝΟΤΗΤΑ 4: ΓΛΩΣΣΕΣ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΕΣ ΣΥΜΦΡΑΖΟΜΕΝΩΝ

Μάθημα 4.1:
Γραμματικές Ανεξάρτητες Συμφραζομένων

Δημήτρης Ψούνης

www.psounis.gr

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

A. Σκοπός του Μαθήματος

B. Θεωρία

1. Ορισμοί

1. Γραμματικές Ανεξάρτητες Συμφραζομένων
2. Γλώσσες Ανεξάρτητες Συμφραζομένων

2. Μεθοδολογία Κατασκευής Γραμματικών Χωρίς Συμφραζόμενα.

3. Σχέση Κανονικών Γλωσσών με τις Γλώσσες Ανεξάρτητες Συμφραζομένων

1. Κανονικές Γλώσσες και Γλώσσες Χωρίς Συμφραζόμενα
2. Κανονική Γραμματική
3. Μετατροπή ΜΠΑ-ε σε Κανονική Γραμματική
4. Μετατροπή ΜΠΑ σε Κανονική Γραμματική
5. Μετατροπή ΝΠΑ σε Κανονική Γραμματική

4. Διφορούμενες Γραμματικές

1. Ορισμός και Παραδείγματα

Γ. Ασκήσεις

A. Σκοπός του Μαθήματος

Οι στόχοι του μαθήματος είναι:

Επίπεδο A

- Γραμματικές Χωρίς Συμφραζόμενα και μεθοδολογίες κατασκευής γραμματικών χωρίς συμφραζόμενα.
- Κανονικές Γραμματικές και Μετατροπή Αυτομάτων σε Γραμματικές Χωρίς Συμφραζόμενα

Επίπεδο B

- (-)

Επίπεδο Γ

- Διφορούμενες Γραμματικές

B. Θεωρία

1. Ορισμοί

1. Γραμματικές Ανεξάρτητες Συμφραζομένων

➤ Μία γραμματική ανεξάρτητη συμφραζομένων (ή γραμματική χωρίς συμφραζόμενα) είναι ένα σύνολο κανόνων που μπορούν να παράγουν ΟΛΕΣ τις συμβολοσειρές μιας Γλώσσας και ΜΟΝΟΝ ΑΥΤΕΣ:

Παράδειγμα 1: Η Γραμματική Ανεξάρτητη Συμφραζομένων για την γλώσσα $L = \{0^n 1^n \mid n \geq 0\}$

$S \rightarrow 0S1$

Διαβάζουμε S δίνει 0S1

$S \rightarrow \epsilon$

Διαβάζουμε S δίνει ε

Σχόλια:

- Τα παραπάνω λέγονται κανόνες της γραμματικής διότι ξεκινώντας από την μεταβλητή S μπορούμε να παράγουμε με διαδοχική χρήση των κανόνων οποιαδήποτε συμβολοσειρά της γλώσσας.
- Ο 1^{ος} κανόνας $S \rightarrow 0S1$ λέγεται και αναδρομικός κανόνας διότι επανεμφανίζει την μεταβλητή S
- Ο 2^{ος} κανόνας $S \rightarrow \epsilon$ λέγεται και τερματικός κανόνας διότι σταματά τις εμφανίσεις μεταβλητών.

➤ Παραδείγματα παραγωγής συμβολοσειρών:

S	S	S	S	S	.....
$\Rightarrow \epsilon$	$\Rightarrow 0S1$	$\Rightarrow 0S1$	$\Rightarrow 0S1$	$\Rightarrow 0S1$	
	$\Rightarrow 0\epsilon 1 = 01$	$\Rightarrow 00S11$	$\Rightarrow 00S11$	$\Rightarrow 00S11$	
		$\Rightarrow 00\epsilon 11 = 0011$	$\Rightarrow 000S111$	$\Rightarrow 000S111$	
			$\Rightarrow 000\epsilon 111 = 000111$	$\Rightarrow 0000S1111$	
				$\Rightarrow 0000\epsilon 1111 = 00001111$	

➤ Το $\Rightarrow$ διαβάζεται «παράγει». Επίσης γράφουμε $S \Rightarrow^*$ ως συντομογραφία του «παράγει σε 0 ή περισσότερα βήματα (Π.χ. $S \Rightarrow^* 000111$)

B. Θεωρία

1. Ορισμοί

1. Γραμματικές Ανεξάρτητες Συμφραζομένων

Παράδειγμα 2: Η Γραμματική για την γλώσσα $L = \{0^n 1^m 0^m 1^n \mid n, m \geq 0\}$

$$\begin{cases} S \rightarrow 0S1 \mid X \\ X \rightarrow 1X0 \mid \varepsilon \end{cases}$$

Σχόλια:

- Το $|$ διαβάζεται ή (ή διαζευκτικό)
- Ο κανόνας $S \rightarrow 0S1 \mid X$ είναι συντομογραφία των κανόνων $S \rightarrow 0S1$ και $S \rightarrow X$
- Ο κανόνας $X \rightarrow 1X0 \mid \varepsilon$ είναι συντομογραφία των κανόνων $X \rightarrow 1X0$ και $X \rightarrow \varepsilon$

- Το τυπικό συντακτικό μιας γραμματικής χωρίς συμφραζόμενα ορίζεται από τον ακόλουθο ορισμό:

Μία γραμματική Χωρίς Συμφραζόμενα είναι μια τετράδα: $G = (V, \Sigma, S, P)$ όπου:

- V το σύνολο των μεταβλητών
- Σ το σύνολο των τερματικών συμβόλων ($V \cap \Sigma = \emptyset$)
- $S \in V$ είναι η αρχική μεταβλητή
- P το σύνολο κανόνων με κάθε κανόνα να είναι της μορφής $W \rightarrow w$ με
  - $W \in V$ (είναι μία μεταβλητή) και
  - $w \in (V \cup \Sigma)^*$ (παράθεση μεταβλητών και μη τερματικών συμβόλων)

Στο παράδειγμα 2 η γραμματική είναι: $G = (V, \Sigma, S, P)$ όπου:

- $V = \{S, X\}$
- $\Sigma = \{0, 1, \varepsilon\}$
- S είναι η αρχική μεταβλητή
- $P = \{S \rightarrow 0S1, S \rightarrow X, X \rightarrow 1X0, X \rightarrow \varepsilon\}$

B. Θεωρία

1. Ορισμοί

2. Γλώσσες Ανεξάρτητες Συμφραζομένων

Ορισμός Γλώσσας Ανεξάρτητης Συμφραζομένων:

- Μία γλώσσα θα λέγεται **Γλώσσα Ανεξάρτητη Συμφραζομένων (ή Γλώσσα Χωρίς Συμφραζόμενα)** αν και μόνο αν
  - Υπάρχει Γραμματική Ανεξάρτητη Συμφραζομένων (Γ.Χ.Σ) που παράγει τις συμβολοσειρές της.

- Συνεπώς οι γλώσσες ανεξάρτητες συμφραζομένων και οι γραμματικές ανεξάρτητες συμφραζομένων «πάνε πακέτο» (σε αντιστοιχία με τις κανονικές εκφράσεις των κανονικών γλωσσών)
- Θα προσθέσουμε στο πακέτο στα επόμενα μαθήματα και τα Αυτόματα Στοίβας που θα αναγνωρίζουν τις συμβολοσειρές μιας Γλώσσας Χωρίς Συμφραζόμενα (σε αντιστοιχία με τα Πεπερασμένα Αυτόματα των Κανονικών Γλωσσών)

Παρατήρηση:

- Οι γραμματικές αυτές λέγονται ανεξάρτητες συμφραζομένων σε αντίθεση με τις γραμματικές με συμφραζόμενα που έχουν και κανόνες τις μορφής:
$$1S11 \rightarrow 0S0$$
- Δηλαδή αριστερά μπορεί να έχω μεταβλητή που η αντικατάσταση που θα κάνουμε εξαρτάται από τα σύμβολα που έχει αριστερά και δεξιά της: δηλαδή εξαρτάται από τα «συμφραζόμενά» της.
- Οι γραμματικές με συμφραζόμενα είναι εκτός ύλης.

Γ. Μεθοδολογία

2. Μεθοδολογία Κατασκευής Γραμματικής Χωρίς Συμφραζόμενα

1. «Ισότητα»

Δώστε Γρ.Χ.Σ. για τη Γλώσσα:

$$L = \{a^n b^n \mid n \geq 0\}$$

Δώστε Γρ.Χ.Σ. για τη Γλώσσα:

$$L = \{0^n 001^n \mid n \geq 0\}$$

Δώστε Γρ.Χ.Σ. για τη Γλώσσα:

$$L = \{(ab)^n b^n \mid n \geq 0\}$$

Δώστε Γρ.Χ.Σ. για τη Γλώσσα:

$$L = \{0^{n+3} 1^n \mid n \geq 0\}$$

Δώστε Γρ.Χ.Σ. για τη Γλώσσα:

$$L = \{b^n (ac)^n \mid n \geq 0\}$$

Δώστε Γρ.Χ.Σ. για τη Γλώσσα:

$$L = \{0^{n+2} 1^{n+3} \mid n \geq 0\}$$

Γ. Μεθοδολογία

2. Μεθοδολογία Κατασκευής Γραμματικής Χωρίς Συμφραζόμενα

2. «αναλογία»

Δώστε Γρ.Χ.Σ. για τη Γλώσσα:

$$L = \{a^n b^{3n} \mid n \geq 0\}$$

Δώστε Γρ.Χ.Σ. για τη Γλώσσα:

$$L = \{a^n \alpha \alpha b^{3n} \mid n \geq 0\}$$

Δώστε Γρ.Χ.Σ. για τη Γλώσσα:

$$L = \{a^{2n} b^{3n} \mid n \geq 0\}$$

Δώστε Γρ.Χ.Σ. για τη Γλώσσα:

$$L = \{b^{2n+2} c^{3n} \mid n \geq 0\}$$

Δώστε Γρ.Χ.Σ. για τη Γλώσσα:

$$L = \{a^{4n} b^{2n} \mid n \geq 0\}$$

Δώστε Γρ.Χ.Σ. για τη Γλώσσα:

$$L = \{0^{3n+2} 1^{2n+3} \mid n \geq 0\}$$

Γ. Μεθοδολογία

2. Μεθοδολογία Κατασκευής Γραμματικής Χωρίς Συμφραζόμενα

3. «παλινδρομικότητα»

Δώστε Γρ.Χ.Σ. για τη Γλώσσα:

$$L = \{ww^R \mid w \in \{0,1\}^*\}$$

Δώστε Γρ.Χ.Σ. για τη Γλώσσα:

$$L = \{w \in \{0,1\}^* \mid w \text{ είναι παλινδρομική}\}$$

Δώστε Γρ.Χ.Σ. για τη Γλώσσα:

$$L = \{w c w^R \mid w \in \{a,b\}^*\}$$

Γ. Μεθοδολογία

2. Μεθοδολογία Κατασκευής Γραμματικής Χωρίς Συμφραζόμενα

4. «ανισότητα»

Δώστε Γρ.Χ.Σ. για τη Γλώσσα:

$$L = \{a^n b^m \mid n \geq m\}$$

Δώστε Γρ.Χ.Σ. για τη Γλώσσα:

$$L = \{a^n b^m \mid n \leq m\}$$

Δώστε Γρ.Χ.Σ. για τη Γλώσσα:

$$L = \{a^n b^m \mid n > m\}$$

Δώστε Γρ.Χ.Σ. για τη Γλώσσα:

$$L = \{a^n b^m \mid n < m\}$$

Δώστε Γρ.Χ.Σ. για τη Γλώσσα:

$$L = \{a^n b^m \mid n \neq m\}$$

Γ. Μεθοδολογία

2. Μεθοδολογία Κατασκευής Γραμματικής Χωρίς Συμφραζόμενα

5. «Συμμετρία στο Κέντρο»

Δώστε Γρ.Χ.Σ. για τη Γλώσσα:

$$L = \{a^n b^m a^m b^n \mid n, m \geq 0\}$$

Δώστε Γρ.Χ.Σ. για τη Γλώσσα:

$$L = \{a^{2m} b^{3n} c^{2n} b^{4m} \mid n, m \geq 0\}$$

Δώστε Γρ.Χ.Σ. για τη Γλώσσα:

$$L = \{a^{n+m} b^m c^n \mid n, m \geq 0\}$$

Δώστε Γρ.Χ.Σ. για τη Γλώσσα:

$$L = \{a^i b^j c^k \mid i = j + k\}$$

Δώστε Γρ.Χ.Σ. για τη Γλώσσα:

$$L = \{a^n b^m c^{n+m} \mid n, m \geq 0\}$$

Δώστε Γρ.Χ.Σ. για τη Γλώσσα:

$$L = \{a^i b^j c^k \mid k = i + j\}$$

Γ. Μεθοδολογία

2. Μεθοδολογία Κατασκευής Γραμματικής Χωρίς Συμφραζόμενα

6. «Παράθεση Συμβολοσειρών»

Δώστε Γρ.Χ.Σ. για τη Γλώσσα:

$$L = \{a^n b^n c^m d^m \mid n, m \geq 0\}$$

Δώστε Γρ.Χ.Σ. για τη Γλώσσα:

$$L = \{a^n b^{3n} c^{2m} b^{4m} \mid n, m \geq 0\}$$

Δώστε Γρ.Χ.Σ. για τη Γλώσσα:

$$L = \{a^n b^{n+m} c^m \mid n, m \geq 0\}$$

Δώστε Γρ.Χ.Σ. για τη Γλώσσα:

$$L = \{a^i b^j c^k \mid j = i + k\}$$

Δώστε Γρ.Χ.Σ. για τη Γλώσσα:

$$L = \{a^m b^{n+m} a^n \mid n, m \geq 0\}$$

Γ. Μεθοδολογία

2. Μεθοδολογία Κατασκευής Γραμματικής Χωρίς Συμφραζόμενα

7. «Διάζευξη Συμβολοσειρών»

Δώστε Γρ.Χ.Σ. για τη Γλώσσα:

$$L = \{a^i b^j c^k \mid i = j \text{ ή } j = k\}$$

Δώστε Γρ.Χ.Σ. για τη Γλώσσα:

$$L = \{a^i b^j c^k \mid i + j = k \text{ ή } i + k = j\}$$

Γ. Μεθοδολογία

2. Μεθοδολογία Κατασκευής Γραμματικής Χωρίς Συμφραζόμενα

8. Γραμματικές για Κανονικές Γλώσσες

Δώστε Γρ.Χ.Σ. για τη Γλώσσα:

$$L = 0^*1^*$$

Δώστε Γρ.Χ.Σ. για τη Γλώσσα:

$$L = \{w \in \{0,1\}^* \mid w \text{ περιέχει το } 00\}$$

Δώστε Γρ.Χ.Σ. για τη Γλώσσα:

$$L = \{w \in \{0,1\}^* \mid w \text{ έχει μήκος το πολύ } 2\}$$

B. Θεωρία

3. Σχέση Κανονικών Γλωσσών με Γλώσσες Ανεξ. Συμφραζομένων

1. Κανονικές Γλώσσες και Γλώσσες Χωρίς Συμφραζόμενα

- Είδαμε σε παράδειγμα ότι υπάρχει γραμματική για την γλώσσα $L=0^*1^*$
- Επίσης είδαμε ότι υπάρχει γραμματική για την γλώσσα 0^n1^n που δεν είναι κανονική
- Θα δείξουμε ότι για κάθε κανονική γλώσσα μπορούμε να παράγουμε γραμματική που παράγει τις συμβολοσειρές της

➤ Συνεπώς οι κανονικές γλώσσες είναι ΥΠΟΣΥΝΟΛΟ των Γλωσσών Ανεξάρτητων Συμφραζομένων

ΓΛΩΣΣΕΣ
ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΕΣ ΣΥΜΦΡΑΖΟΜΕΝΩΝ

Αυτόματο Στοιβάς

↕
Αλγόριθμος

Γραμματική Χωρίς Συμφραζόμενα

ΚΑΝΟΝΙΚΕΣ ΓΛΩΣΣΕΣ

Κανονική Έκφραση

↓
Κατασκευαστικά ή Αλγόριθμος

ΜΠΑ-ε

↓
Αλγόριθμος ε-σ-ε

ΜΠΑ

↓
Αλγόριθμος υποσύνολων

ΝΠΑ

Ιδιότητες:
Ισότητα 2 πραγμάτων
Αναλογία 2 πραγμάτων
Ανισότητα
παλινδρομικότητα

Ιδιότητες:
άρχίζει - περιέχει
τελειώνει-μήκος
άρτια-περιττά

Κλειστότητα σε ΟΛΕΣ
Ενωση-Παράθεση-Αστερι: Με Κ.Ε.
Συμπλήρωμα: Με ΝΠΑ: τελικές-μη τελικές
Τομή: Με ΝΠΑ: Αλγ.Συνδ/μου Κατ/σεων

Κλειστότητα:
Ενωση-Παράθεση-Αστερι:
Με Ενωση Γραμματικών

B. Θεωρία

3. Σχέση Κανονικών Γλωσσών με Γλώσσες Ανεξ. Συμφραζομένων

2. Κανονικές Γραμματικές

- Ορίζουμε τώρα ένα υποσύνολο των Γραμματικών Χωρίς Συμφραζόμενα:

Ορισμός Κανονικής Γραμματικής:

- Μία γραμματική χωρίς συμφραζόμενα θα λέγεται **Κανονική Γραμματική** αν και μόνο αν οι κανόνες της έχουν αποκλειστικά και μόνο τη μορφή:

$$X \rightarrow \sigma \quad \text{ή} \quad X \rightarrow \sigma Y$$

- όπου

- $X, Y \in V$ (είναι μεταβλητές)
- $\sigma \in \Sigma$ (είναι τερματικά σύμβολα, δηλαδή σύμβολα του αλφαβήτου ή η κενή συμβολοσειρά)

- Παρατηρούμε ότι:

- Οι κανονικές γραμματικές είναι γλώσσες χωρίς συμφραζόμενα με κανόνες ειδικής μορφής.

- Θα δείξουμε ότι:

- Για κάθε κανονική γλώσσα υπάρχει κανονική γραμματική που παράγει τις συμβολοσειρές της, άρα:
- Κάθε Κανονική Γλώσσα είναι και Γλώσσα Χωρίς Συμφραζόμενα

B. Θεωρία

3. Σχέση Κανονικών Γλωσσών με Γλώσσες Ανεξ. Συμφραζομένων

3. Μετατροπή ΜΠΑ-ε σε Κανονική Γραμματική

- Μαθαίνουμε τρόπο μετατροπής ΜΠΑ-ε σε Κανονική Γραμματική.

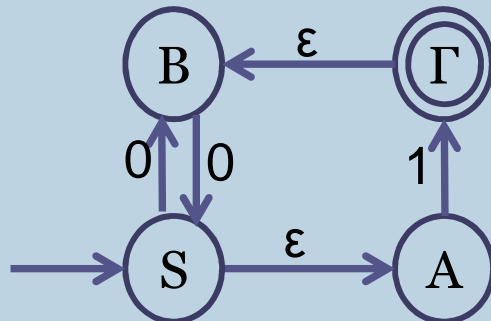
Θεώρημα

- Κάθε ΜΠΑ-ε μετατρέπεται σε Κανονική Γραμματική.

Κανόνες Μετατροπής

- Κάθε κατάσταση γίνεται μεταβλητή. Ειδικά την αρχική κατάσταση την ονομάζουμε S.
- Βάζουμε τον κανόνα $X \rightarrow \sigma Y$ αν και μόνο αν από την κατάσταση X μεταβαίνουμε στην Y με το σύμβολο σ
- Βάζουμε τον κανόνα $X \rightarrow Y$ αν και μόνο αν από την κατάσταση X μεταβαίνουμε στην Y με ϵ -κίνηση
- Βάζουμε τον κανόνα $X \rightarrow \epsilon$ αν η X είναι τελική κατάσταση.

Παράδειγμα: Στο ακόλουθο ΜΠΑ-ε

αντιστοιχεί η

κανονική γραμματική

$$\left\{ \begin{array}{l} S \rightarrow A \mid 0B \\ A \rightarrow 1\Gamma \\ B \rightarrow 0S \\ \Gamma \rightarrow B \mid \epsilon \end{array} \right.$$

B. Θεωρία

3. Σχέση Κανονικών Γλωσσών με Γλώσσες Ανεξ. Συμφραζομένων

4. Μετατροπή ΜΠΑ σε Κανονική Γραμματική

- Μαθαίνουμε τρόπο μετατροπής ΜΠΑ σε Κανονική Γραμματική.

Θεώρημα

- Κάθε ΜΠΑ μετατρέπεται σε Κανονική Γραμματική.

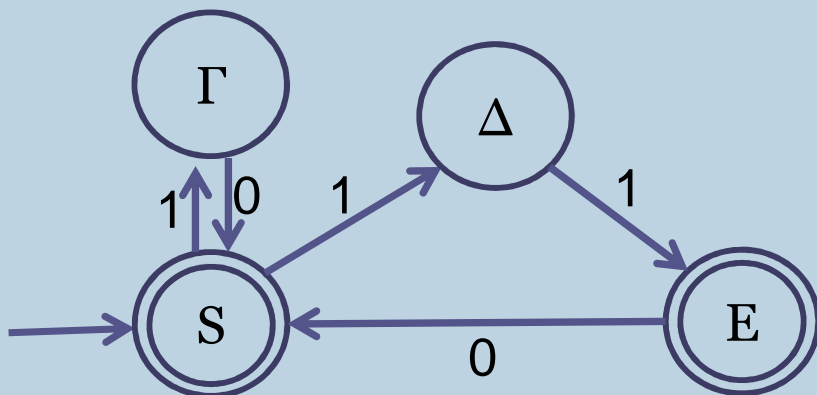
Κανόνες Μετατροπής

- Κάθε κατάσταση γίνεται μεταβλητή. Ειδικά την αρχική κατάσταση την ονομάζουμε S .
  - Βάζουμε τον κανόνα $X \rightarrow \sigma Y$ αν και μόνο αν από την κατάσταση X μεταβαίνουμε στην Y με το σύμβολο σ
  - Βάζουμε τον κανόνα $X \rightarrow \varepsilon$ αν η X είναι τελική κατάσταση.
- (ίδιοι κανόνες με το ΜΠΑ-ε χωρίς την διαχείριση της ε-κίνησης)

Παράδειγμα: Στο ακόλουθο ΜΠΑ

αντιστοιχεί η

κανονική γραμματική

$$\left\{ \begin{array}{l} S \rightarrow 1\Gamma \mid 1\Delta \mid \varepsilon \\ \Gamma \rightarrow 0S \\ \Delta \rightarrow 1E \\ E \rightarrow 0S \mid \varepsilon \end{array} \right.$$

B. Θεωρία

3. Σχέση Κανονικών Γλωσσών με Γλώσσες Ανεξ. Συμφραζομένων

5. Μετατροπή ΝΠΑ σε Κανονική Γραμματική

- Μαθαίνουμε τρόπο μετατροπής ΝΠΑ σε Κανονική Γραμματική.

Θεώρημα

- Κάθε ΝΠΑ μετατρέπεται σε Κανονική Γραμματική.

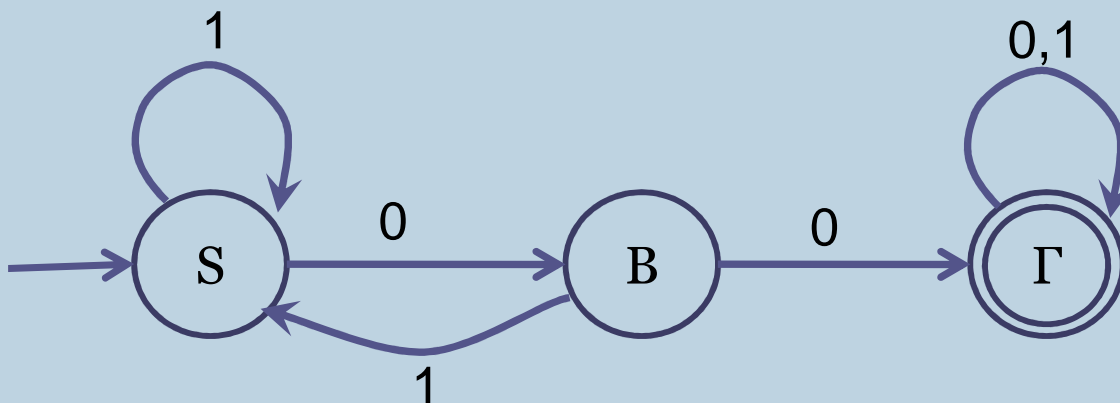
Κανόνες Μετατροπής

- Κάθε κατάσταση γίνεται μεταβλητή. Ειδικά την αρχική κατάσταση την ονομάζουμε S .
  - Βάζουμε τον κανόνα $X \rightarrow \sigma Y$ αν και μόνο αν από την κατάσταση X μεταβαίνουμε στην Y με το σύμβολο σ
  - Βάζουμε τον κανόνα $X \rightarrow \varepsilon$ αν η X είναι τελική κατάσταση.
- (ίδιοι κανόνες με το ΜΠΑ-ε χωρίς την διαχείριση της ε-κίνησης)

Παράδειγμα: Στο ακόλουθο ΝΠΑ

αντιστοιχεί η

κανονική γραμματική

$$\begin{cases} S \rightarrow 0B \mid 1S \\ B \rightarrow 0\Gamma \mid 1S \\ \Gamma \rightarrow 0\Gamma \mid 1\Gamma \mid \varepsilon \end{cases}$$

B. Θεωρία

4. Διφορούμενες Γραμματικές

1. Ορισμός και Παραδείγματα

- Εξετάζουμε την γραμματική $S \rightarrow XY$, $X \rightarrow 0X|\epsilon$, $Y \rightarrow 1Y|\epsilon$
- Η γραμματική αυτή παράγει συμβολοσειρές της μορφή 0^*1^*
- Εξετάζουμε την συμβολοσειρά 011. Μπορεί να παράχθει με διαφορετικούς τρόπους από την συγκεκριμένη γραμματική, δύο από τους οποίους είναι οι εξής:

S	S
$\Rightarrow XY$	$\Rightarrow XY$
$\Rightarrow 0XY$	$\Rightarrow X1Y$
$\Rightarrow 0\epsilon Y = 0Y$	$\Rightarrow X11Y$
$\Rightarrow 01Y$	$\Rightarrow X11\epsilon = X11$
$\Rightarrow 011Y$	$\Rightarrow 0X11$
$\Rightarrow 011\epsilon = 011$	$\Rightarrow 0\epsilon 11 = 011$

Ορισμός:

- Επειδή υπάρχουν διαφορετικές παραγωγές της ίδιας συμβολοσειράς, η παραπάνω γραμματική χαρακτηρίζεται διφορούμενη γραμματική.
- Αντίθετα η γραμματική χωρίς συμφραζόμενα που μελετήσαμε για την γλώσσα $L = \{0^n 1^n \mid n \geq 0\}$, δηλαδή η $S \rightarrow 0S1|\epsilon$ δεν είναι διφορούμενη, διότι κάθε συμβολοσειρά της παράγεται με μοναδικό τρόπο.

B. Θεωρία

4. Διφορούμενες Γραμματικές

1. Ορισμός και Παραδείγματα

- Ζητείται συχνά να μετατραπεί μία διφορούμενη γραμματική σε μη διφορούμενη.
- Για παράδειγμα η προηγούμενη γραμματική μπορεί ισοδύναμα να μετατραπεί στην γραμματική:
$$\begin{cases} S \rightarrow 0S|X \\ X \rightarrow 1X|\varepsilon \end{cases}$$
- Τότε η μοναδική παραγωγή της 011 είναι η:

$$\begin{aligned} &S \\ \Rightarrow &0S \\ \Rightarrow &0X \\ \Rightarrow &01X \\ \Rightarrow &011X \\ \Rightarrow &011\varepsilon = 011 \end{aligned}$$

- Αποδεικνύεται ότι το πρόβλημα της μετατροπής μιας διφορούμενης γραμματικής σε μη διφορούμενη είναι ΜΗ ΕΠΙΛΥΣΙΜΟ!
  - Δηλαδή δεν μπορεί να υπάρξει αλγόριθμος που να κάνει αυτήν την μετατροπή!
  - Υπάρχει μαθηματική απόδειξη, ότι δεν μπορεί να υπάρξει τέτοιος αλγόριθμος.
  - Θα μελετήσουμε και άλλα τέτοια προβλήματα στην ενότητα 5.

Γ. Ασκήσεις

Εφαρμογή 1

Δώστε Γραμματικές Ανεξάρτητες Συμφραζομένων για τις Γλώσσες:

$$(2005B)L = \{a^n b^{2n} | n \geq 0\}$$

$$(2006A)L = \{a^m b^n a^n b^m | n, m \geq 0\}$$

$$(2007A)L = \{a^{3n} b^{4n} | n \geq 0\}$$

$$(2007B)L = \{wcw^R | w \in \{a, b\}^*\} \quad \text{στο αλφάβητο } \Sigma = \{a, b, c\}$$

$$(2008A)L = \{1^n 0^{3n} | n \geq 0\}$$

Γ. Ασκήσεις

Εφαρμογή 2

Δώστε Γραμματικές Ανεξάρτητες Συμφραζομένων για τις Γλώσσες:

$$(2008B)L = \{1^{2n}0^{3n} | n \geq 0\}$$

$$(2009A)L = \{(ab)^n c^{2n} | n \geq 0\}$$

$$(2009B)L = \{a^n b c^n | n \geq 0\}$$

$$(2010A)L = \{a^n b^{n+m} c^m | n, m \geq 0\}$$

$$(2010B)L = \{a^n b^n a^m b^m | n, m \geq 0\}$$

Γ. Ασκήσεις

Εφαρμογή 3

(20011A) Δίνεται η γλώσσα $L = \{0^k 1^m 0^n \mid k, m, n \in \mathbb{N}, k+m < n\}$ (όπου $\mathbb{N} = \{0, 1, 2, \dots\}$ το σύνολο των φυσικών αριθμών).

Δώστε μία γραμματική ανεξάρτητη συμφραζομένων που να παράγει την L .

(20011B) Δώστε μία γραμματική ανεξάρτητη συμφραζομένων που να παράγει τη γλώσσα $L_1 = \{a^m b^k a^n \mid m, k, n \in \mathbb{N}, m \neq n, 1 \leq k \leq 4\}$.

Γ. Ασκήσεις

Εφαρμογή 4

Δώστε Γραμματική Χωρίς Συμφραζόμενα που να παράγει σωστές, πλήρως παρενθετοποιημένες παραστάσεις αριθμητικής που χρησιμοποιούν τις μεταβλητές x και y , δηλαδή στο αλφάβητο: $\{ (,) , + , - , * , / \}$ μία έγκυρη συμβολοσειρά είναι η $(x-y)/(x*x)$